

faller som om mycket övrigt vore att önska i det avseendet. Att en och annan gång smörja motorfläkten är ej nog. Det gäller också att se till, bl. a. att ingen åverkan göres å ömtåligare delar av mal och rättor. De senare har, enligt vad flera orgelbyggare berättat, härjat svårt på många håll under den sista hösten och t. o. m. i flera fall satt nyanskaffade orglar ur funktion. Förr i världen var nog sådant ingalunda ovanligt. Att slikt skall kunna få förekomma i vår orgelupplysta tid är oförsvarligt. Att hålla orgeln fri från damm och smuts är vidare en renhållningsåtgärd, som kan förefalla så självklar, att det kanske kan synas onödigt att erinra om den. Ändock torde det alltjämt höra till undantagen att en kyrkorgel göres till föremål för regelbundet återkommande grundlig rengöring. Här behöves tydligen en uppräckning. Organist, pastor och övriga ansvariga måste komma till insikt om, att kyrkorgeln är ett instrument, ej vilket som helst, utan ett dyrbart inventarium, i många kyrkor sannolikt det dyrbaraste, som det gäller att väl vårda, om ej dess värden skola gå tillspillo i förtid. *Minst vart tionde, helst vart femte år, borde varje kyrkorgel undergå rengöring och justering*, något som naturligtvis inte behöver eller bör utesluta att stämning av labialverket sker oftare. De kostnader sådan tillsyn komme att betinga vore blygsamma i jämförelse med den kapitalförlust, som vanvård av kyrkorgeln i längden utan tvivel skulle komma att åsamka församlingen.

Waldemar Ahlén.

Körarbetet 1949.

År 1949 är för kyrkokörerna ett märkesår i flera avseenden. Antalet körer är numera så pass stort, att man kan våga påstå, att ungefär hälften av Sveriges kyrkor ha en permanent kyrkokör, vare sig denna består av blandad kör, damkör eller barnkör. I många församlingar finnas både blandad kör, ungdomskör och barnkör. Så är fallet inom många församlingar i Lunds stift, där ungefär hälften av de församlingar som ha blandad kör även ha barnkör.

När nyorganisationen av kyrkomusikerbefattningarna blir verklig-

het, kommer kyrkokörernas antal helt visst att ökas ytterligare, då bland kyrkomusikerns åligganden skall finnas skyldighet att bilda kyrkokör och leda densamma. Något bekymmer för att antalet kyrkokörer skulle komma att sjunka torde man alltså ej behöva hysa.

Om kvantiteten sålunda är glädjande stor, torde man behöva påpeka en omständighet, som visar, att ett målmedvetet arbete för att höja kvaliteten har påbörjats. Här syftas på den studieverksamhet, som påbörjades 1948 och som fortsatt under 1949 och är under ständig och accelererande tillväxt. Anledningen till detta är givetvis den möjlighet till erhållande av statsbidrag, som körerna, när de bilda studiecirklar, ha erhållit. Villkoren för erhållande av statsbidrag äro givetvis flera. Bland annat måste ett riksomfattande studieförbund, godkänt av skolöverstyrelsen, handhava studieverksamheten. Förutom förut befintliga ha olika politiska och religiösa sammanslutningar bildat sådana förbund. Svenska kyrkan har bildat Sveriges kyrkliga studieförbund, som håller på att organiseras stiftsvis. Det naturliga är, att kyrkokörerna vid sitt studiearbete anlita detta förbunds medverkan. Så har också i ganska stor utsträckning skett. Dock måste härvidlag nämnas, att striden om studiecirkarna är i full gång. Varje studieförbund vill erhålla så många studiecirklar som möjligt till sina rapporter. Från varje kyrkans sammanslutning bör vakt slås om det egna studieförbundet.

Inom de studiecirklar, som bildats av kyrkokörerna, har man i allmänhet än så länge nöjt sig med allmän musikleära, tonbildning och röstvård som första studieämne. Och detta måste sägas vara att börja i riktig ände. Men en mångfald andra studieämnen väntar. Liturgi, gregorikanik, studium av de stora mästarna och deras verk och mycket annat väntar de mer kvalificerade körerna.

Studierna skola ej vara något eget ändamål. Bakom detta arbete ligger samma syn på kyrkokörernas arbete, som stiftarna av Sveriges kyrkosångsförbund hade: att göra kyrkokörernas medlemmar till »trogna förvaltare av kyrkbänkens ämbete». Och naturligtvis ej endast detta. Kyrkokörerna skola i sin ringa mån göras till lämpliga redskap att hjälpa till i det stora arbetet för Sveriges kyrka, att hjälpa till att fylla kyrkorna med nya människor, som vilja höra Guds ord.

Helt naturligt har 1949 varit ett förberedelsens år. Många körer vilja 1950 fira Bachjubileet. Därför har mycket arbete nedlagts på studium av bachkantater, bachkoraler och stora verk som Johan-

nespassionen och Juloratoriet. I Engelbrektskyrkan, i Uppsala domkyrka och kanske även andra platser framföras sådana stora verk för stora människoskaror, som ökas efter varje uppförande. Kyrkomusiken har sannerligen förmåga att gripa vår tids människor i anmärkningsvärd hög grad. Något som förpliktat.

Ett klassiskt namn, som allt oftare förekommer, är Schütz. En av föregångarna att föra hans namn åter i ljuset är Ingvar Sahlin, som med sin utgåva av Schütz' Jesu sju ord på korset gjort detta verk känt och uppskattat på många platser i vårt land. Det har på många håll blivit tradition att varje år på eller i närheten av långfredagen sjunga detta för allt större menigheter. En god fortsättning har gjorts av David Ahlén med hans utgåva av Drei biblische Scenen. Kanske äro vi på väg mot Schützrenässans, fullt följdriktigt efter Bachrenässansen.

Att här gå in på allt som sjunges av de gamla mästarna skulle föra för långt. Det må vara nog att omnämna, att Palestrina, Orlandus Lassus, Vittoria och många andra äro omtyckta och gärna sjungna.

1949 skedde 4:e nordiska kyrkomusikermötet i Oslo. För deltagarna blev det ganska klart att svenskt körväsen, (i Oslo representerat av Karlstads motettsällskap) i många avseenden nått fullt så långt och kanske längre än i de andra nordiska länderna. Detta omnämnes ej för självförhävelse utan att bli en sporre att fortsätta på inslagna vägar med all energi och kraft.

Nutida svenska kompositörer av kyrklig musik äro mycket sjungna. Ett intressant faktum kan omnämnas. Västsverige uppskattar av nutida kompositörer mer än alla andra Ivar Widéen. Sällan om ens någonsin saknas hans namn på ett program över en kyrkosångshögtid eller en musikandakt i denna del av Sverige. I övriga delar av landet tycks David Wikander inta en motsvarande plats. Gottfrid Bergs kompositioner bli allt mer uppskattade. Andra namn i täten äro Åke Kullnes, Gunnar Thyrestam, Waldemar Söderholm, W. Ahlén, Daniel Olsson. Otto Olsson har många hängivna beundrare. Hans Te Deum har vid olika tillfällen uppförts på flera platser. Slutligen må nämnas att J. Morén visst icke är förgäten. Många fler förekomma då och då i programmen. Alla kunna här ej uppräknas.

Laurentius Petrisällskapets arbete bör få ett särskilt omnämnande. Det utföres kanske till en viss grad mera i det fördolda. Det är en ganska liten, desto mer hängiven skara, som här arbetar

på att fördjupa sig i gregorianik. Kanske surdegen, som småningom genomsyrar svenskt kyrkomusikaliskt arbete.

Bachåret har begynt. Önskan må vara att det för svenskt körarbete, det kyrkomusikaliska, må betyda ytterligare fördjupning och förståelse för de andliga värden detta arbete ger.

Sten L. Carlsson.

Kyrklig skrud och prydnad 1949.

Värden om kyrkan och hennes skrud sker efter två linjer, vilka kunde karakteriseras som traditionens och nyskapandets. I ett gammalt kulturland som vårt eget med ett mäktigt bestånd av äldre kyrkobyggnader och kyrkokonst måste detta kulturarv vårdas och traditionen från svunna sekler på detta vis bevaras. Här utföra fornminnesvård och museiväsen ett arbete av största värde. Till traditionens tillvaratagande hör också restaureringar av äldre kyrkor och deras konstskatter. Årligen genomförs även renoveringar av kyrkor, varvid icke endast skadade och vanvårdade interiörer återställas utan även värdefulla fynd komma i dagen till fromma för den arkeologisk-konsthistoriska forskningen.

När Skara domkyrka i december 1949 återöppnades för gudstjänst, efter en längre tids restaurering, framträdde den i ett skick, som å ena sidan icke alltför mycket avvek från den arkitektoniska gestaltning, dômen erhöll vid 1800-talets restaurering, men å andra sidan lät kyrkorummets historiska prägel starkare göra sig märkbar än tidigare. I samband med restaureringen gjordes även en del högst intressanta fynd i kyrkans korparti. Bland annat påträffades här en grav, som betecknats såsom viloläger för en av Sveriges första biskopar. Från en grav i Skara domkyrka äga vi förut en gravkalk, och vid den nu avslutade restaureringen kom ännu en gravkalk och en patén i dagen, i motsats till den förut nämnda av silver. På grundval av de gjorda fynden ville undersökningarnas ledare, Fil. lic. Harald Widén, datera ned Skara dômens första byggnadsskede till 1000-talet.

Förarbetena på Uppsala domkyrkas restaurering fortgå alltjämt. Under tiden utförs förstärkningsarbeten för att icke stora delar av